

โครงการพัฒนาโภชนาการเด็ก FOOD FOR GOOD

“โภชนาการที่ดี คือรากฐานของการเจริญเติบโต”

1. แนวคิด

โครงการฟู้ดฟอร์กู๊ด (FOOD FOR GOOD) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2557 ภายใต้มูลนิธิยูนิพัฒน์ ซึ่งเป็นองค์กรสาธารณกุศลลำดับที่ 300 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือให้เด็กได้รับความสมดุลด้านโภชนาการ ร่วมขจัดปัญหาภาวะทุพโภชนาการของเด็กไทยอย่างยั่งยืน ทำหน้าที่สร้างการมีส่วนร่วมของสังคม เพื่อสนับสนุนให้เกิดกลไกการดูแลโภชนาการเด็กในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง

วัยเด็กถือเป็นช่วงเวลาสำคัญต่อพัฒนาการโดยรวม “โภชนาการ” จึงมีบทบาทหลักต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ที่ส่งผลในระยะยาว ข้อมูลจาก Health data center เดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2564 (กระทรวงสาธารณสุข, 2564) พบว่าเด็กไทยกว่า 40% มีภาวะทุพโภชนาการ จากการศึกษารายงานสถานการณ์ภาวะโภชนาการโดยสำนักโภชนาการ กรมอนามัย FOOD FOR GOOD คาดการณ์ว่ามีเด็กไทย (อายุ 6-14 ปี) กว่า 2.9 ล้านคนจาก 7.09 ล้านคน ที่อาจจะมีภาวะเตี้ย ผอม หรืออ้วน นอกจากนี้ ภาวะทุพโภชนาการนี้มักพบในเด็กชนบทมากกว่าเด็กในเมืองถึง 2 เท่า (นิภา, 2558) และจากผลสำรวจภาวะโภชนาการเด็กภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 2 หรือ SEANUTS II (South East Asian Nutrition Surveys II) โดยการสำรวจครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2562-2564 พบว่า ภาวะทุพโภชนาการ หรือสภาวะของร่างกายที่เกิดจากการได้รับสารอาหารที่ไม่ครบถ้วน หรือมีปริมาณที่ไม่เหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย ยังคงเป็นปัญหาใหญ่โดยรวมของเด็กไทย รวมถึงเด็กในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพของอาหาร และการดูแลโภชนาการเด็กที่ยังต้องปรับปรุง

FOOD FOR GOOD ได้ริเริ่มโครงการพัฒนาโภชนาการเด็ก ขึ้นในปี 2557 ปัจจุบันทำงานร่วมกับ โรงเรียน 152 แห่ง ครอบคลุม 37 จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อเสริมสร้างวิธีการดูแลโภชนาการเด็กนักเรียนที่ถูกต้อง ได้ตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคในการดูแลโภชนาการเด็กนักเรียน ที่มีปัจจัยเกี่ยวข้องทั้งเรื่องความจำกัดทรัพยากร งบประมาณค่าอาหาร กำลังคนสนับสนุนการดำเนินงานด้านโภชนาการระดับพื้นที่ และบุคลากรระดับปฏิบัติการ ยังขาดองค์ความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพเด็กวัยเรียนแบบองค์รวม พื้นที่ส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบเฝ้าระวัง ภาวะโภชนาการของเด็กวัยเรียน ไม่มีการนำข้อมูลภาวะโภชนาการเด็กมาใช้ในการจัดการ ส่งเสริม และแก้ไขปัญหา รวมไปถึงพฤติกรรมกรบริโภครายบุคคล

โครงการฯ จึงมีแนวคิดในการสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้ให้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายเพื่อร่วมพัฒนาระบบ การจัดการอาหารและโภชนาการเด็กในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนมีเครื่องมือและแนวทางการดูแล โภชนาการเด็กที่ถูกต้อง เป็นระบบ ครอบคลุม และเชื่อมโยงทั้งที่บ้านและโรงเรียน เด็กนักเรียนได้รับประทานอาหาร ที่มีพลังงานและสารอาหารครบถ้วน เหมาะสม และเพียงพอตามความต้องการของร่างกาย ส่งผลให้มีภาวะโภชนาการที่ดี และเกิดความร่วมมือของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การกินของเด็ก และดูแลเฝ้าระวังติดตามภาวะโภชนาการของเด็กอย่างเป็นระบบ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการจัดการอาหารและโภชนาการเด็กนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ
- 2.2 เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับประทานอาหารที่ครบถ้วน เหมาะสม เพียงพอ และมีภาวะโภชนาการที่ดี
- 2.3 เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแล ติดตาม และเฝ้าระวังภาวะโภชนาการนักเรียน
- 2.4 เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งเผยแพร่และเชื่อมโยงความรู้ รวมทั้งวิธีการดูแลโภชนาการที่ถูกต้องให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- 2.5 เพื่อสนับสนุนให้เกิดแหล่งอาหารปลอดภัยในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียน
- 2.6 เพื่อสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือทั้งโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโภชนาการของเด็ก และระบบดูแลเฝ้าระวังติดตามภาวะโภชนาการของเด็ก

3. คุณสมบัติของโรงเรียนที่ขอรับการสนับสนุน

- 3.1 โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
- 3.2 โรงเรียนขยายโอกาส ที่จัดบริการอาหารให้เด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุน
- 3.3 โรงเรียนที่มีนักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการ
- 3.4 โรงเรียนที่ประสบปัญหาเรื่องการจัดการงานอาหารและโภชนาการเด็กนักเรียน (องค์ความรู้การจัดการ และ/หรือ งบประมาณ) และมีความพร้อมในการดำเนินการร่วมกันตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการ
- 3.5 โรงเรียนที่มีการดำเนินงานเกษตร เพื่อเป็นแหล่งอาหารปลอดภัยและแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน
- 3.6 มีความตั้งใจจริงที่จะร่วมพัฒนาระบบงานจัดการอาหารและโภชนาการเด็กนักเรียนให้เกิดเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่องยั่งยืนในพื้นที่ เพื่อขจัดปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็ก และพัฒนาทักษะการดูแลสุขภาพเด็กแบบองค์รวม
- 3.7 เป็นโรงเรียนที่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการ FOOD FOR GOOD
- 3.8 เป็นโรงเรียนที่ไม่ได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน ในปีการศึกษา 2566-2567 ในโครงการ ดังนี้
 - 3.8.1 โครงการสร้างความเท่าเทียมด้านโภชนาการอาหารสำหรับนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ
 - 3.8.2 โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตกับชุมชนและภาคีเครือข่ายเพื่ออาหารนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา (เกษตรสนับสนุนอาหารกลางวัน)

4. เกณฑ์การคัดเลือก

- 4.1 เป็นโรงเรียนที่ตรงตามคุณสมบัติในข้อ 3
- 4.2 เรียงลำดับจากสัดส่วนเด็กทุพโภชนาการในโรงเรียน (ข้อมูลจากระบบ DMC)
- 4.3 เป็นโรงเรียนในเครือข่ายสถาบันพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวพัฒน์ จะได้รับการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ

5. ระยะเวลาการดำเนินงาน

- 1 ปีการศึกษา

6. หลักเกณฑ์การสนับสนุน

- 6.1 พิจารณาส่งสนับสนุนโรงเรียนที่เข้าตามคุณสมบัติของโรงเรียนที่ขอรับการสนับสนุน (ในข้อ 3) จำนวน 50 โรงเรียน¹ โดยเรียงลำดับจากสัดส่วนเด็กทุพโภชนาการในโรงเรียน
- 6.2 พิจารณาตามแบบคำขอเข้าร่วมโครงการพัฒนาโภชนาการเด็ก FOOD FOR GOOD ปีการศึกษา 2567 และพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลเพิ่มเติม จากการสำรวจพื้นที่โรงเรียนและ/หรือการสัมภาษณ์
- 6.3 พิจารณาส่งสนับสนุน 2 ส่วน ได้แก่

1. สนับสนุนงานอบรมและงานติดตามเพื่อพัฒนาระบบการจัดการอาหารและโภชนาการเด็กในโรงเรียน

- 1.1. งานอบรมเชิงปฏิบัติการ “หลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูโภชนาการ โครงการ FOOD FOR GOOD” เพื่อเสริมศักยภาพบุคลากรด้านการจัดการอาหารและโภชนาการเด็กวัยเรียน โดยการอบรมออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom ระยะเวลา 2 วัน ระหว่างวันที่ 7-8 พฤษภาคม 2567 โดยผู้เข้าร่วม เป็นบุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ เรื่องนโยบายตลอดจนการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน (รับผิดชอบเรื่องกำหนดนโยบายและแนวทางการสนับสนุน) 2) ครูโภชนาการ/ครูอาหาร (รับผิดชอบเรื่องการดำเนินกิจกรรมงานอาหารและดูแลสุขภาพนักเรียน) 2 ท่าน (รวม 3 ท่าน) โดยผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมในข้อ 2) ต้องเข้าร่วมทุกกิจกรรมตลอดระยะเวลาของหลักสูตรการฝึกอบรม และมีผลทดสอบหลังการอบรมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จึงจะมีสิทธิ์ได้รับใบประกาศนียบัตรรับรองผลผ่านการอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูโภชนาการ โครงการ FOOD FOR GOOD จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

กำหนดการงานอบรม “พัฒนาศักยภาพครูโภชนาการโครงการ FOOD FOR GOOD ปีการศึกษา 2567”
วันอังคารที่ 7 พฤษภาคม 2567

08.30-09.00 น.	พิธีเปิด
09.00-10.00 น.	ความสำคัญของโภชนาการเด็กวัยเรียน
10.00-11.00 น.	โภชนาการพื้นฐานของเด็กวัยเรียน
11.00-12.00 น.	หลักการวางแผนเมนูอาหารกลางวัน
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00 น.	การวางแผนเมนูอาหารกลางวันสำหรับเด็กวัยเรียน
14.00-15.00 น.	การดัดเสริมอาหาร
15.00-16.30 น.	สุขาภิบาลอาหาร

วันพุธที่ 8 พฤษภาคม 2567

09.00-10.00 น.	การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกินของเด็กวัยเรียน
10.00-11.00 น.	การประเมินภาวะโภชนาการของเด็กวัยเรียน
11.00-12.00 น.	โปรแกรมติดตามภาวะโภชนาการของเด็กวัยเรียน
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00 น.	การดูแลเด็กที่เสี่ยงต่อภาวะทุพโภชนาการ
14.00-16.00 น.	การวางแผนงานเพื่อแก้ปัญหาเรื่องอาหารและโภชนาการในโรงเรียน
16.00-16.30 น.	พิธีปิด

หมายเหตุ กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

¹ จำนวนโรงเรียนอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของคณะกรรมการ

2. สนับสนุนงบประมาณค่าอาหารและเกษตร² 1 ปีการศึกษา
 - 2.1. โรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน จัดสรรงบประมาณไม่เกิน 100,000 บาท
 - 2.2. โรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 80 คน จัดสรรงบประมาณไม่เกิน 80,000 บาท
 - 2.3. โรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 60 คน จัดสรรงบประมาณไม่เกิน 60,000 บาท
 - 2.4. โรงเรียนขยายโอกาสที่มีการจัดบริการอาหารให้แก่นักเรียนมัธยม จัดสรรงบประมาณไม่เกิน 120,000 บาท

7. ตัวชี้วัด

โรงเรียนมีระบบการจัดบริการอาหารและโภชนาการเด็กในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 7.1 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายรองรับการจัดบริการอาหารและโภชนาการเด็กในโรงเรียน และมีแผนการดูแลเฝ้าระวังติดตามภาวะโภชนาการเด็กร่วมกับชุมชน โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานในโรงเรียน และคณะกรรมการโครงการฯ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือทั้งโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของเด็ก
- 7.2 โรงเรียนสามารถดูแลการจัดบริการอาหารและโภชนาการนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
 - 7.2.1 โรงเรียนสามารถวางแผนเมนูอาหารได้อย่างเหมาะสมตามมาตรฐานอาหารกลางวันโรงเรียน
 - 7.2.2 โรงเรียนสามารถวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณค่าอาหารและเกษตรได้ตามแผนงานที่วางไว้
 - 7.2.3 การจัดเสิร์ฟอาหารได้ตามความเหมาะสมและครบถ้วนตามวัยของเด็กนักเรียน
 - 7.2.4 การจัดการด้านความปลอดภัยอาหาร สุขาภิบาลอาหาร และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
 - 7.2.5 การติดตาม ประเมิน ภาวะโภชนาการเด็กนักเรียน ถูกต้อง แม่นยำ ทั้งเครื่องมือและวิธีการ
 - 7.2.6 มีระบบการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการเด็กนักเรียน ร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่
- 7.3 โรงเรียนมีการบูรณาการความรู้เรื่องอาหารและการดูแลโภชนาการที่ถูกต้องให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน
- 7.4 โรงเรียนมีการดำเนินงานโครงการเกษตร เพื่อเป็นแหล่งอาหารปลอดภัย และแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน และ ต่อยอดไปสู่กองทุนหมุนเวียนเพื่ออาหารและโภชนาการในโรงเรียน

8. วิธีการรับสมัคร

โรงเรียนจัดทำแบบคำขอเข้าร่วมโครงการพัฒนาโภชนาการเด็ก FOOD FOR GOOD ประจำปีการศึกษา 2567 ผ่านระบบ School Lunch System (SLS) ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดภายในวันที่ 15 มีนาคม 2567

9. วิธีดำเนินการเมื่อได้รับคัดเลือก

- 9.1 โรงเรียนจัดส่งแบบตอบรับเข้าร่วมโครงการฯ มาที่โครงการ FOOD FOR GOOD มูลนิธิยุวพัฒน์ ทางอีเมล apply@foodforgood.or.th ตามวัน-เวลาที่กำหนด
- 9.2 จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างมูลนิธิยุวพัฒน์และโรงเรียน

² งบประมาณสนับสนุนแตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของ FOOD FOR GOOD

- 9.3 โรงเรียนเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการจัดการอาหารและโภชนาการเด็กวัยเรียน
- 9.4 โรงเรียนนำงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ภายใน 14 วันทำการ นับตั้งแต่ โอนเงินเข้าบัญชีของโรงเรียน
- 9.5 โรงเรียนดำเนินการโครงการ/กิจกรรมตามที่ได้รับอนุมัติ หากมีการปรับโครงการ/กิจกรรมตามที่ได้รับอนุมัติ ให้โรงเรียนแจ้งขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการล่วงหน้า 1 เดือน
- 9.6 โรงเรียนเข้าร่วมกระบวนการ และจัดทำรายงานการดำเนินงาน รายงานต่อคณะกรรมการโครงการตามกำหนด

10. นิยามศัพท์

ภาวะโภชนาการ หมายถึง สภาวะของร่างกายที่เกิดจากการบริโภคอาหาร การดูดซึม และการใช้ประโยชน์ของสารอาหารในร่างกาย ซึ่งภาวะโภชนาการถือเป็นดัชนีที่บ่งชี้ภาวะสุขภาพรายบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน

ภาวะทุพโภชนาการ หมายถึง ภาวะที่ร่างกายได้รับสารอาหารที่ไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ ส่งผลให้มีการเจริญเติบโตไม่เต็มที่สมวัย เกิดความผิดปกติทางร่างกาย เช่น เตี้ย ผอม หรืออ้วน โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- ภาวะเตี้ย คือ เด็กนักเรียนที่มีส่วนสูงต่ออายุต่ำกว่าเกณฑ์
- ภาวะผอม คือ เด็กนักเรียนที่มีน้ำหนักต่อส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์
- ภาวะอ้วน คือ เด็กนักเรียนที่มีน้ำหนักต่อส่วนสูงเกินเกณฑ์

ระบบการจัดการอาหารในโรงเรียน หมายถึง ระบบที่ครอบคลุมการวางแผน การดำเนินการ กำกับติดตาม ประเมินผล การสื่อสารเรื่องการจัดการอาหารในโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพอาหาร ความปลอดภัยของอาหาร ที่จัดให้เหมาะสมกับเด็กวัยเรียน

การเฝ้าระวังและติดตามภาวะโภชนาการ หมายถึง การดูแล ประเมินผล และบันทึกการเจริญเติบโตของนักเรียนผ่านการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ภาวะโภชนาการของเด็กนักเรียน รวมไปถึงดูแลควบคุมพฤติกรรมรับประทานอาหารของนักเรียนให้ได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน หลากหลาย และเหมาะสมกับวัย

ที่อยู่โครงการ โครงการ FOOD FOR GOOD มูลนิธิยุวพัฒน์
เลขที่ 1 อาคารพรีเมียร์คอร์ปอเรทพาร์ค ถนนศรีนครินทร์
แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10250
โทรศัพท์ : 0 2301 1149
เว็บไซต์ www.foodforgood.or.th
เฟสบุ๊กเพจ @foodforgoodth
อีเมล apply@foodforgood.or.th

ผู้ประสานงาน: คุณรัชฎา บุญนิม ผู้จัดการงานพัฒนาโภชนาการเด็ก
เบอร์มือถือ 09 5953 4916
อีเมล Ratchada.b@ybf.premier.co.th